

بررسی توزیع و فروش

محصولات دستبافان یزد

هدف

هدف از این مطالعه و بررسی آگاهی از وضع عرضه و تقاضا برای محصولات دستباف یزد و کیفیت فروش آن و پیشنهاد و اتخاذ روشهایی برای بهبود و توسعه فروش اصولی و معقول این محصولات می باشد.

قسمت اول - وضع موجود صنایع نساجی در یزد شهر یزد از سالها قبل مرکز فعالیت نساجی بوده است. در این شهر از قدیمترین کارگاههای دستی نساجی تا مدرنترین ماشین آلات نساجی و نایلون بافی موجود است. در این گزارش صنایع نساجی یزد بدو دسته تفکیک و وضع هر یک بطور اختصار توجیه میگردد.

الف - صنایع نساجی دستی - یکی از مهمترین و قدیمترین راه تامین هزینه زندگی اهالی یزد تهیه محصولات نساجی دستی است امروزه بیش از یک سوم جمعیت یزد از این راه امرار معاش می نمایند. اکثر کارگاههای دستی در خانه ها پراکنده است و هر یک بفرآخور قدرت مالی اش از یک تا پنج کارگاه را صاحب است و اداره می کند.

تعداد کارگاهها - طبق گزارش موسسه مطالعات اجتماعی تعداد کارگاههای دستی بافندگی که اکنون مشغول بکار هستند در حدود ۷۵۰ برآورده شده است البته باید دانست که تعداد کل این دستگاهها بمراتب بیشتر از رقم فوق بوده و تعداد زیادی از آنها در حال تعطیل است.

۲ - نوع تولیدات - (۱) محصولاتی که در این کارگاهها تولید میشود عبارتند از:

۱ - دستمالهای نسبتا بزرگ با ابریشم مصنوعی که بیشتر در دهات و ایلات مصرف می شود.

۲ - قنارین یا تافته که پارچه ساده یا خطدار بوده و از ابریشم مصنوعی تهیه می شود و بیشتر در شهرها برای پرده و لباس مصرف میشود.

۳ - انواع پارچه های نخی ساده - راه راه و مشبك که بیشتر برای تهیه لباس مصرف می شود.

۴ - ترمه که در انواع طرحهای مشابه با نخی و ابریشم مصنوعی و ندرتا طبیعی (۲) تهیه میشود و عالیترین هنر بافندگی دستی این خطه بشمار میرود

(۱) در بررسی تولیدات صنایع دستی صنایع قالی بافی منظور نشده است.

(۲) معمولا ترمه بافان تهیه ترمه با ابریشم طبیعی را با سفارش قبلی تهیه مینمایند.

و بیشتر مصرف لباسی و تزئینی دارد.

۵ - انواع اقسام رومیزی، رو تختی، دستمالهای کوچک و بزرگ و چادر شب و سایر محصولات مشابه که یا با نخ و یا با ابریشم مصنوعی تهیه میگردد.

۳ - میزان تولید - طبق مطالعاتی که در محل بعمل آمد و با توجه به بازده تقریبی تعداد کل کارگاهها میزان تولید محصولات دستباف را میتوان در حدود ۲۵۰۰۰ متر روزانه برآورد نمود که تولید سالیانه آن در حدود ۹۱۲۵۰۰۰ متر است، این تولیدات شامل انواع پارچههایی که در فوق بآن اشاره شد می باشد.

۴ - مواد اولیه مصرفی - مواد اولیه ای که در تهیه این مصنوعات مصرف میگردد عبارتست از:

نخ و ابریشم مصنوعی و طبیعی. نخ را دستبافان معمولا از تجاریزیدی میخرند و این تجاریزدها از کارخانجات تهران نظیر ممتاز و یا از کارخانجات معمولی یزد تهیه و بقیمت گزافی بدستبافان میفروشند.

ابریشم مصنوعی نیز که در تهیه انواع تافتهها و دستمالها مصرف میگردد توسط تجاریزدهای یزد صادر یا به تاجر یزدی فروخته میشود و تاجر یزدی بقیمت گران در اختیار دستباف میگذارد. مصرف ابریشم طبیعی بعلت گرانی و کمیابی آن تقریبا متروک شده است و فقط گاه گاهی با سفارش قبلی ممکن است برای تهیه ترمه یا مصنوعات دیگری از آن استفاده شود.

۵ - کیفیت تولیدات - محصولات دستبافان یزد بعلل زیر از نقطه نظر کیفیت جنس بسیار فقیر میباشد در نگرانی نخها با روشهای بسیار اولیه انجام میگردد و از آن مهمترین رنگهای مصرفی ثابت میباشد.

- در آهار زنی از سریشم مخلوط با نشاسته استفاده میشود که هم باعث بودادن پارچه و هم از بین رفتن تعادل و یک نواختی نخ و هم ترکیدن پارچه و سایر معایب میگردد.

- عدم تکمیل پارچه که باعث آب رفتن و نداشتن جلوه مناسب و باصطلاح زیر دست مناسب میگردد.

- طرحهای تکراری و غالبا خارجی که باعث رکود و فروش جنس میگردد.

- روش قیمت گذاری غلط توسط واسطهها و تجاریزیدی که فقط برای

منافع خویش کار میکنند باعث رکود بافت اجناس مرغوب میگردد. (۱)
با توجه به عوامل فوق که کلیه آنها از نقطه نظر فنی و اقتصادی حائز اهمیت بسیار است علت رکود فروش و کمی تقاضا را برای این مصنوعات روشن مینماید.

ب - صنایع نساجی ماشینی بموازات فعالیتهای نساجی دستی در یزد تعداد زیادی کارخانه و کارگاههای نساجی ماشینی نیز مشغول تولید انواع مصنوعات نساجی از قبیل پارچههای نخی ابریشم مصنوعی-پشمی - پتو و غیره میباشد.

تعداد این کارخانجات بیش از ۲۰ عدد میباشد که بعضی از آنها بسیار قدیمی و تعدادی بسیار مدرن بوده با ماشین آلات آخرین مدل مجهز است. وضع اقتصادی این کارخانجات اکثراً بسیار خوب است و روی همین اصل بیشتر کارخانجات قدیمی در حال تعویض ماشین آلات خود هستند، این کارخانجات به علل مختلف نظیر ارزانی و تخصص کارگر، سابقه تاریخی و علاقه و هم بستگی مردم با این صنعت در یزد متمرکز شده است این کارخانجات شامل ریسندگی و بافندگی-ریسندگی و تکمیل-ریسندگی پشم ریسندگی و بافندگی پشم - نایلون بافی و کارگاههای بافندگی میباشد. محصولاتی که در این کارخانجات تهیه میشود عبارتست از:

۱ - انواع نخی که بیشتر مصرف داخلی دارد، یابسه کارخانجات بافندگی فروخته میشود یا به دستبافان.

۲ - انواع پارچههای نخی از قبیل چیت، جلوار، کدری، دبیت و پیراهنی و غیره که بیشتر به تهران فرستاده میشود و از آنجا به سایر شهرستانها فرستاده میشود. (۲)

۳ - انواع پارچههای پیراهنی و پرده ای از ابریشم مصنوعی (ویسکوز) که به تهران حمل و از آنجا توزیع میشود.

۴ - انواع پارچه های نایلنی برای پیراهن مردانه و زنانه و پرده و رومیزی و غیره که مستقیماً از یزد به سایر نقاط ایران فرستاده میشود.

۵ - انواع پارچههای پشمی زنانه و مردانه که پس از تولید به تهران حمل و در آنجا توزیع میشود.

۶ - پتو که به تهران حمل و از آنجا توزیع میشود.

۷ - محصولات کارگاههای بافندگی ماشینی که بیشتر انواع پارچه های نخی پیراهنی مردانه و زنانه و پرده ای است که مقداری از آن در یزد مصرف میشود و بقیه به شهرستانها فرستاده میشود.

روش توزیع و فروش محصولات نساجی ماشینی در یزد مانند سایر کارخانجات نساجی ایران بهمان سبک قدیمی و با کمک واسطه ها صورت میگردد.

در این میان فقط باید کارخانه یزد باف رامستثنی نمود. سایر کارخانه ها معمولاً اجناس تولید شده را به مرکز فروش خود در تهران حمل نموده و در آنجا صاحب کارخانه با شرکاء اجناس را توسط واسطه ها به تجارتهرانی میفروشند و تجارتهرانی نیز قسمتی از آنها را به بنکدارها

(۱) در مصاحبه ای که با شرکاء بافان بعمل آمد اکثر میگفتند وقتی ما جنس بهتر و ضخیمتر تهیه میکنیم که در نتیجه مواد اولیه و کار بیشتری را شامل میگردد، تجار این پارچه بهتر را بقیه پارچه های پست تر میخرند و میگویند اصولاً شما بی جهت جنس های گرانتر تهیه میکنید ما نمیتوانیم آنها را از شما گرانتر بخریم و لولایتکه جنس بهتر باشد در نتیجه شرکاء باف مجبور است همان جنس های پست تر را که قیمت تمام شده کمتری دارد تهیه نمایند.

(۲) تذکر این نکته بجا است که پارچه های نخی کارخانجات یزد از ارزانتترین نوع پارچه های یزدی است و این موضوع در بازار تهران ایجاد رقابت عجیب با کارخانجات دیگر ایران کرده است. قیمت چیت یزد باف اغلب بسیار ارزانتتر از چیت سایر کارخانجات ایران است.

و طاقه فروشهای تهرائی میفروشند و بقیه را به سایر شهرستانها حمل مینمایند. اکثر این معاملات با فروش وعده ای صورت میگردد.

یزد باف تنها کارخانه ایست که روش نسبتاً اصولی تری در توزیع محصولات خود اتخاذ نموده است بدین ترتیب که خود مستقیماً با کلیه شهرستانها توسط نمایندگان مستقل خود معامله میکند و سفارش جنس مستقیماً از نماینده خود در شهرستان گرفته و پس از تهیه برای وی میفرستد.

همین روش را با کمی تغییر در تهران اجرا میکنند. آنچه در این روش حائز اهمیت است اینست که قیمتهای محصولات این کارخانه در تمام ایران ثابت بوده و نمایندگان موظفند محصولات را بقیمت تعیین شده بفروشند. اتخاذ این روش هم از لحاظ تجارتهی و اقتصادی مقرون بصره است و هم باعث ازدیاد تولید کارخانه میشود و اگر این نوع روش توزیع مستقیم بصورت ایده آلی عمل گردد که مسلماً بسیار جامعتر از روش یزد باف است باعث خواهد شد که کارخانه بجای تولید بر اساس قرارداد فروش تولید مداوم داشته باشد و کارخانه با تمام قدرت تولیدی خود کار نماید.

هم اکنون تاثیر این روش در کیفیت تولید و فروش کارخانه یزد باف تاثیر داشته است بدین ترتیب که اولاً تولید کارخانه تقریباً بصورت مداوم است و ثانیاً بعلاوه از یزد این تولید مداوم و ارزانی کارگر در یزد و عدم پرداخت کارمزد واسطه ها در مورد فروش به شهرستانها و غیره توانسته است محصولات خود را بقیمت ارزانتتری با بازار عرضه نماید.

توجه خلاصه روشهای فروش فوق بخاطر مقایسه با سیستم موجود فروش مصنوعات نساجی در یزد و روشهای پیشنهادی تولید بازاریابی، توزیع و فروش (Product Marketing) این مصنوعات که در ذیل مفصل خواهد آمد انجام گردید.

در اینجا نکته ای که حائز اهمیت است اینست که صنایع نساجی ماشینی با پیشرفت سریع خود در قسمتهای مختلف تولیدی رقیب سر سختی برای صنایع بی دفاع نساجی دستی است و فقط بهبود صنایع دستی در راه هنری نمودن طرح و بافت و کیفیت آن میتواند موجودیت لریزان خویش را حفظ نماید.

قسمت دوم - شرکت تعاونی تهیه مواد اولیه و فروش محصولات دستبافان یزد

بیش از یکسال است که وزارت اقتصاد در اجرای بهبود و توسعه صنایع دستی در یزد کمک بدستبافان یک شرکت تعاونی ایجاد کرده است که فعالیت آن در سال گذشته بسیار ناچیز بوده و اخیراً شروع بیک سلسله فعالیتهای اصولی در زمینه تحقق بخشیدن بهدفعهای فوق زده است.

با توجه باینکه فعالیت مرکز صنایع کوچک و دستی در یزد بیشتر برای فروش تولیدات سهام داران شرکت تعاونی و بطور کلی دستیار همه جانبه این شرکت خواهد بود لذا توجه مختصری از وضع حاضر این شرکت ضروری بنظر میرسد.

الف تعداد سهامداران - در حال حاضر شرکت در حدود ۸۰۰ نفر سهامدار دارد که تمام آنها دستباف میباشد و اکنون نیز شرکت مشغول فروش سهام جدیدی باشد که تصور میرود تعداد سهامداران شرکت خیلی بیشتر از عده فوق می باشد.

ب - تعداد دستگاه - با توجه بتعداد سهامداران فوق، آمار دستگاههای بافندگی متعلق بآنها را می توان در حدود ۲۰۰۰ عدد بر آورد نمود این تعداد در حدود یک چهارم کل دستگاههای بافندگی دستی مشغول بکار در یزد است.

ج - کیفیت و میزان تولید - تولید سهامداران شرکت بطور کلی عبارتست از دستمالهای ابریشمی-قناویز و انواع پارچه های نخی که نسبت تولید آنها با یکدیگر بترتیب زیر است:

آگهی شماره ۹۹ قبول درخواست انشعاب آب تصفیه شده در تهران بزرگ

سازمان آب منطقه‌ای تهران از ساکنین و مالکین واقع در محدوده زیر:
شمالاً:

برجنوبی خیابان شمالی هتل بین خیابان پانزدهمتری و بر
غربی دره یوسف آباد
شرقاً

الف- بر غربی دره یوسف آباد بین خیابانهای شمال هتل و کاج
ب- بر غربی خیابان کاج بین دره یوسف آباد و امتداد
خیابان فرحناز

ج- بر جنوبی امتداد خیابان فرحناز بین خیابانهای کاج و
بیست متری خاکی

د- بر غربی خیابان بیست متری خاکی بین امتداد خیابانهای
فرحناز و آریامهر (قرل قلعه)
جنوباً

بر شمالی خیابان آریامهر (قرل قلعه) بین خیابانهای بیست -
متری خاکی و نقطه ۱ (نقطه ایست روی محور خیابان آریامهر
بفاصله ۸۰ متر از خیابان کاج بسمت غرب)

الف- بر شرقی خط فرضی بموازات خیابان بیست متری
اول بین نقطه ۱ و نقطه ۲ (نقطه ایست روی محور خیابان شیراز بفاصله
۸۰ متر از خیابان بیست متری اول بسمت غرب)
ب- بر شمالی خیابان شیراز بین نقطه ۲ و نقطه ۳ (نقطه
ایست روی محور خیابان شیراز بفاصله ۱۲۰ متر از خیابان بیست -
متری اول بسمت غرب)

ج- بر شرقی خط فرضی بموازات خیابان بیست متری اول
بین نقطه ۳ و نقطه ۴ (نقطه ایست روی محور خیابان رستم بفاصله ۱۲۰
متر از خیابان بیست متری اول بسمت غرب)
د- بر شمالی خیابان رستم بین نقطه ۴ و نقطه ۵ (نقطه ایست
روی محور خیابان رستم بفاصله ۱۵۰ متر از خیابان بیست متری اول
بسمت غرب)

ه- بر شرقی خط فرضی بموازات خیابان بیست متری اول
بین نقطه ۵ و نقطه ۶ (نقطه ایست روی محور خیابان کاشان بفاصله
۱۵۰ متر از خیابان ۲۰ متری اول بسمت غرب)

و- بر جنوبی خیابان کاشان بین نقطه ۶ و خیابان پانزدهمتری
ز- بر شرقی خیابان پانزدهمتری بین خیابان کاشان و
خیابان شمالی هتل

طبق نقشه‌های موجود اداره بهره‌برداری شبکه و انشعاب
سازمان آب منطقه‌ای تهران دعوت مینماید چنانچه مایل با استفاده
از آب تصفیه شده میباشند با توجه به شرایط سازمان اقدام نمایند.

۱- وام بدون بهره توسعه تاسیسات برای هر متر مربع مساحت
مستغل تا هزار متر از قرار متر مربعی ۷۵ ریال دریافت میگردد.

۲- در صورت مراجعه تعداد کافی متقاضی مدت انجام کار
های ساختمانی و لوله گذاری بین ۱۸ الی ۲۴ ماه از تاریخ تصفیه حساب
وام و هزینه انشعاب پیش بینی میشود.

۳- اگر تعداد متقاضیان بعد کفافی نرسد سازمان آب
مرا تبرا بمشترکین اطلاع خواهد داد تا در صورت تمایل وجوه
پرداختی را مسترد دارند.

مدت قبول درخواست انشعاب از اول تیرماه ۱۳۴۶ تا آخر
وقت اداری ۱۳۴۶/۴/۳۱ تعیین میشود خواهشمند است ساکنین
مخترم برای تسلیم برگ اعلام تمایل و انجام تشریفات و پرداختهای
لازم به اداره بهره‌برداری شبکه و انشعاب واقع در خیابان جنوبی
پارک شهر مراجعه نمایند.

سازمان آب منطقه‌ای تهران

نوع تولید	درصد تولید
انواع دستمال‌های ابریشم مصنوعی	۶۰٪
قناوین (تافته)	۳۰٪
انواع پارچه‌های نخی	۱۰٪
کل تولید	۱۰۰٪

با توجه به آمار فوق و آمار کل تولید صنایع نساجی دستی در یزد بنظر می‌آید که:
۱- تعداد سهامداران دستمال باف تقریباً کامل است.

۲- تعداد سهامداران قناوین باف میتواند توسعه یابد.

۳- تعداد سهامدارانی که پارچه‌های نخی می‌بافند بسیار کم است و
شرکت باید سعی نماید تعداد بیشتری از این افراد را به عضویت شرکت در
آورد، خاصه اینکه تولید انواع پارچه‌های نخی نسبتاً زیاد بوده و تقویت همه
جانبه آن نیز بجاست.

۴- باید سعی شود که ترمه بافان نیز به عضویت شرکت پیوندند تا هم
تولیدات شرکت جنبه کاملتری بخود بگیرد و هم دستگیری شرکت بطور همه
جانبه‌ای پی گیر گردد.

میزان کل تولید سهامداران شرکت در حدود ۸۰۰۰ متر در روز است
که به نسبت آمارهای فوق تفکیک میشود.

د- فروش تولیدات- تولیدات فوق مثل دیگران در حال حاضر توسط
واسطه ها انجام می‌گیرد که در قسمتهای بعد بتفصیل تشریح خواهند شد.

ه- فعالیتهای شرکت در حال حاضر شرکت مشغول انجام کارهای زیر است:

۱- توزیع مواد اولیه نخی و ابریشم مصنوعی بین سهامداران

۲- تعیین اعضاء جدید

۳- بررسی کارگاهها و کمک فنی با کمک مرکز صنایع کوچک و دستی

۴- بازاریابی و فروش با کمک مرکز صنایع کوچک و دستی

۵- فعالیت‌های عمومی از قبیل سازمانی و اداری، تهیه گزارشات و غیره.

قسمت سوم - وضع تولید محصولات دستبافان یزد

برای بررسی وضع موجود تولید محصولات دستبافان مراحل مختلف

آنها يك يك تشریح مینمائیم.

الف: تهیه مواد اولیه - مواد اولیه برای دستبافان بسیار گران

تمام میشود نخی و ابریشم مصنوعی را اکثراً از تاجر دست دوم و سوم

می‌خرند و بالتبیین گرانتر از قیمت کارخانه یا وارد کننده میشود.

رنگرزی این نخها بسیار ناقص صورت میگردد و بالتبیین در

مقابل میلی که جهت رنگرزی پرداخت میگردد نتیجه‌ای به دست نمی‌آید.

اغلب رنگها نا ثابت است، آهار زنی نخها نیز با استفاده از

سریشم و نشاسته صورت میگردد و چون عمل شستشو روی پارچه انجام

نمیکردد بالتبیین پارچه ناصاف و بد بو میشود.

بنابراین در مرحله نخستین تهیه مواد اولیه با اینکه بسیار ناقص

می‌باشد برای دستبافان گرانتر از قیمت حقیقی تمام میشود.

ب- مخارج مختلف مراحل بافندگی قبل از اینکه نخ بپارچه

تبدیل شود مراحل مختلفی را طی می‌کند که هر يك مخارجی را شامل می-

شود که بنوبه قابل ذکر است این مراحل عبارتست از:

۱- باز کردن نخ

۲- ماسوره پیچی

۳- نقش بندی و سوار کردن نخ روی دستگاه

مراحل فوق غالباً توسط افراد مختلف که متخصصین این کارها هستند انجام

می‌گیرد. پس از این مراحل عمل بافندگی انجام می‌گیرد، مقدار تولید توسط يك

دستباف با توجه به فعالیت خود دستباف- نوع جنس و نوع دستگاه متفاوت است:

مثلاً تولید روزانه تافته توسط يك کارگر متوسط در حدود ۵ متر است در صورتی که

برای ترمه در حدود ۴۰ تا ۵۰ سانتیمتر است.

ج- تکمیل و بسته بندی و کنترل- با استثنای مقدار بسیار کمی از

محصولات دستباف کلیه تولیدات دستبافان بدون اینکه هیچگونه عملی

تکمیلی روی آن انجام شود و بدون هیچ نوع بسته بندی برای فروش به واسطه‌ها

و تجار عرضه می‌شود، در ضمن پرواضح است که کنترل مرغوبیت کالا نیز بهیچوجه

وجود ندارد و در بعضی موارد نیز تجار بملت اینکه کالا اگر مرغوب شود گرانتر

می‌شود از بافنده می‌خواهند که جنس ارزانتر و بیست تری تهیه نماید، و با این وضع

تولیدات دستبافان برای فروش بی بازار عرضه می‌گردد.

بقیه دارد